

**ПРИТЕЖАТЕЛНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ
КАТО ПЕРИФЕРИЙНИ МОДИФИКАТОРИ
В ПОЛЕТО НА ПЕРСОНАЛНОСТТА
В СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ, АНГЛИЙСКИ
И ИСПАНСКИ ЕЗИК**

Славя Горанова

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

**POSSESSIVE PRONOUNS AS MODIFIERS
OF THE PERIPHERY IN THE FIELD
OF PERSONALITY IN CONTEMPORARY
BULGARIAN, ENGLISH, AND SPANISH**

Slaveyah Goranova

Medical University “Prof. Dr. Paraskev Stoyanov” – Varna

We examine possessive pronouns as modifiers of the periphery in the functional-semantic field of Personality in contemporary Bulgarian, English, and Spanish. Among the three examined languages, English is the only non-null-subject language, and, accordingly, the field of Personality in English is devoid of nucleus whereas the fields of Personality in both Bulgarian and Spanish are characterized by a clearly defined nucleus and a periphery. In the article, we demonstrate the truthfulness of our initial hypothesis that suggests fewer differences in the expression of the category of Person between Bulgarian and Spanish than between Bulgarian and English.

Keywords: functional-semantic fields, possessive pronouns

Несъмнена е нуждата от допълнителни проучвания на категорията лице в българския език от гледна точка на теорията за функционално-семантичните полета: както е известно, в българската научна литература най-слаб интерес е проявен именно към тази категория (Куцаров/Kutsarov 1999: 379). В настоящото изследване разглеждаме притежателните местоимения като изявители на категорията лице в периферията на персоналността в три съвременни езика: българския, испанския и английския. Подобна съпоставка на българския с два неславянски езика – един представител на германските езици – английския, и един романски език – испанския, би могла да намери практическо приложение при превода и линг-

водидактиката – всъщност именно дидактичните аспекти на проблема играят важна роля за авторския избор на темата.

Основната ни цел е да съпоставим особеностите на притежателните местоимения в съвременния български език (СБЕ) със спецификите на същата прономинална група в съвременния английски език (САЕ) и съвременния испански език (СИЕ), използвайки функционално-семантичния подход и сравнителния анализ.

Предварителната ни хипотеза е, че между сравняваните езици съществуват различия при изразяването на семантиката за лице в структурата на притежателните местоимения, като проявите на асиметрия са по-малко при българския и испанския език, отколкото при българския и английския език, който, както е известно, не е граматикализиран категорията лице при глагола.

Персоналност при СБЕ, САЕ и СИЕ

Приемаме предложеното от А. В. Бондарко и доразвито от И. Куцаров разбиране за ФСК като полева структура (функционално-семантично поле), обединяваща хетерогенни езикови средства, които (поотделно или в съчетание помежду си) изразяват значението на дадена понятийна категория (Куцаров/Kutsarov 1985: 8). Почти всички (с изключение на казуалността) функционално-семантични полета (ФСП) в българския език имат структурен център (*ядро*) и съответно – *периферия* (Чакърлова/Chakarova 2017: 427). Типично е за ядро да служи система от взаимно противопоставени редове морфологични форми с еднородно съдържание, позната като *морфологична категория* (Бондарко/Bondarko 1976: 10 – 11).

Ядро на ФСП *персоналност* е морфологичната категория *лице* (Иванова/Ivanova 2013: 223). Както е известно, тази категория е морфологична при глагола, а лексикално-граматична – при местоименията¹. Солидарни сме със становището, че във ФСП на персоналността морфологичната категория е ядрена, а лексикал-

¹ *Лицето* на глагола е морфологична категория, защото при МК „значението е граматикализирано, за него сигнализират специални форми“ (Куцаров/Kutsarov 1985: 10); *лицето* на местоименията е лексикално-граматична категория, тъй като при ЛГК „граматичното значение се изразява на равнището на лексемата“ (Куцаров/Kutsarov 1985: 19).

но-граматичната функционира в полевата периферия (в непосредствена близост до ядрото).

Аналогична е ситуацията в СИЕ, където ФСК *персоналност* също е ядрена – като нулевосубектен език испанският е граматикализиран категорията лице при глагола. При САЕ обаче ФСП е безядрено – отсъства МК лице на глагола. Относно английския глагол ще отбележим, че по-рано подобна граматикализация е съществувала, но постепенно се е загубила, като днес в разговорния език се усеща тенденция към изпадане от употреба на *-s* – единствената флексия в сегашно време, маркираща 3 л. ед. ч.

Система на притежателните местоимения в СБЕ

В българския език броят на притежателните местоимения е значителен, като това се дължи най-вече на двоякото маркиране: по род – според притежател и притежавано, по число – отново според притежател и притежавано. В допълнение са налице не само пълни, но и кратки форми на местоименията.

Към групата лексеми за първо лице спадат следните местоимения, указващи единствено число на притежателя и на притежаваното: *мой, моя, мое* (маркирани по род на притежаваното) и съответните маркирани по определеност *моя(т)², моята, моите*. За единствено число на притежателя, но множествено число на притежаваното свидетелства *мои* и членуваното *моите*. Немаркирана по число, род и определеност е кратката форма *ми*.

Аналогично към групата лексеми от първо лице принадлежат местоимения, указващи множествено число на притежателя и единствено число на притежаваното: *наш, наша, наше* (за м., ж. и ср. р.) и определените *нашия(т), нашата, нашето*. Множествено число на притежателя и притежаваното се отбелязва с *наши* и *нашите*. Неутрална по число, род и определеност е кратката форма *ни*.

Групата лексеми за второ лице включва местоименията *твой, твоя, твое* (за м., ж. и ср. р.) и определените *твоя(т), твоята,*

² При употреба като съгласувано определение към подлога (*Моят учител дойде*) или като именна част на съставни именни сказуеми (*Този учител е моят*) (примерите са мои – С. Г.).

твое, свидетелстващи за един притежател и един притежаван обект. Няколко притежавани обекта при един притежател се бележат с неопределената форма *твои* и определената *твоите*. Кратката форма е *ти*.

За повече от един притежател, но само един притежаван обект се използват *ваш, ваша, ваше* (маркирани по род) и определените *вашия(т), вашата, вашето*. Маркирани за социална дистанция са съответстващите им учтиви форми *Ваши, Ваша, Ваше, Вашия(т), Вашата, Вашето*.

Множествено число на притежател и притежавано се бележи с *ваши* и членуваната форма *вашите*. Учтивата употреба на *Ваши* и *Вашите* обаче позволява притежателят да е както един, така и повече от един. Напр. въпросът *Ваши ли са тези вещи?* (Стоянов/Stoyanov 2018: 1) може да бъде адресиран към едно или няколко лица: условието е да е налице маркираност за социална дистанция.

Кратките форми *ви* и *Ви* са немаркирани по число, род и определеност, но отново втората е маркирана за социална дистанция.

Групата лексеми за трето лице е най-многобройна, най-вече поради допълнителната маркираност при ед. ч.: „формите на притежателните местоимения зависят от рода и числото както на притежавания предмет, така и на притежателя, когато той е в 3 л., ед. ч.“ (Пашов/Pashov 1989: 87 – 88). Така при един притежател и един притежаван обект групата включва неопределени форми, маркирани по род на притежателя и на притежаваното (а не както при първата и втората група лексеми, където от значение бе само родът на притежаваното): *негов, негова, негово* (м. р. на притежателя, но съответно – м., ж. и ср. на притежаваното); *нейн, нейна, нейно* (ж. р. на притежателя, но съответно – м., ж. и ср. на притежаваното); *негов, негова, негово* (ср. р. на притежателя, но съответно – м., ж. и ср. р. на притежаваното), както и съответните определени форми *неговия(т), неговата, неговото, нейния(т), нейната, нейното, неговия(т), неговата, неговото*. Наблюдава се омонимия при местоименията за мъжки и за среден род.

За единствено число на притежателя и множествено – на притежаваното, имаме форми, различаващи се по род (само на при-

тежателя) и определеност: *негови, неговите* (за м. р.), *нейни, нейните* (за ж. р.) и *негови, неговите* (за ср. р.).

Кратките форми са *му, ѝ, му* – немаркирани по число, определеност и род на притежавания обект, но маркирани по род на притежателя, съответно м., ж. и ср. р.

Пълните форми за множествено число на притежателя и за единствено на притежавания обект варират според рода само на обекта. Това са *техен, тяхна, тяхно* (м., ж. и ср. р.) и определените *техния(т), тяхната, тяхното*. Пълните форми за множествено число на притежателя и притежаваното са *техни* и членуваната *техните*.

Кратката форма тук е само една – *им*. Тя не се изменя по род, число или определеност.

Система на притежателните местоимения в САЕ

В английския език притежателните местоимения се делят на самостоятелни и несамостоятелни. Първите се употребяват, без да се придружават от съществително име, докато вторите изискват присъствието на такова (затова често са наричани и притежателни прилагателни).

Важна особеност на английския език е липсата на разграничаване по число на притежаваното – *my car, my cars*, докато и в българския, и в испанския имаме местоимения, двояко маркирани по число както на притежателя, така и на притежаваното: *моя кола, мои коли; mi carro, mis carros*³.

Така в групата лексеми за първо лице фигурират самостоятелните *mine* (един притежател) и *ours* (повече от един притежател), както и несамостоятелните *my* (един притежател) и *our* (повече от един притежател).

В групата на лексемите от второ лице срещаме *yours* (един притежател) и *yours* (повече от един притежател), както и несамостоятелните *your* (един притежател) и *your* (повече от един притежател).

Третата група лексеми се състои от *his/hers/its* (един притежател) и *theirs* (повече от един притежател), както и несамостоятел-

³ Примерът е мой – С. Г.

ните *his/her/its* (един притежател) и *their* (повече от един притежател). Маркирани за одушевеност са *his* и *hers* от самостоятелните, *his* и *her* от несамостоятелните, като същите тези местоимения се различават и по род.

Тук ще споменем нерядко срещаната грешка да се забравя, че *its* е и самостоятелно притежателно прилагателно: „**Its** се употребява **само** като **прилагателно** притежателно местоимение“ (Филипова/Филірова 2014: 161). Вярно е, че употребата му е с ниска честотност, но тя не е изчезнала след Шекспир, при когото срещаме *till the last made former wonders its* – *последният направи свои предшшни чудеса*⁴ (Shakespeare/Шекспир, [http](http://)). В САЕ (от последното десетилетие) също срещаме примери като *As far as lifespans go, its had been a relatively long one* – *За продължителност на живота, неговата бе сравнително дълга*⁵ (Pech/Пек 2011: 301) и *Yesterday, yet another happily newlywed couple'd [...] tested the blinds, its and hers and theirs* – *Вчера поредните щастливи младоженци бяха [...] проверили щорите: неговите*⁶, *нейните и техните*⁷ (Cohen/Коен 2010: 599).

Така в английския няма голям брой притежателни местоимения: той е допълнително ограничен от омонимията при лексемите за второ лице ед. и мн. ч. Най-ярко изразеното различие между СБЕ и САЕ в контекста на ФСП персоналност е, че при последния полето е безядрено.

При английския е налице значителна омонимия, но тъй като езикът е ненулевосубектен, употребата на съответното лично местоимение не затруднява разбирането.

Система на притежателните местоимения в СИЕ

Подобно на английския, испанският език има два вида притежателни местоимения: **ударени** (tónicos) и **неударени** (átonos). Последните са несамостоятелни: винаги са придружени от съществително име, като се поставят непосредствено пред него. Те

⁴ Преводът и почерн. са мои – С. Г.

⁵ Почерн. е мое – С. Г.

⁶ Както е известно, англ. *its* може да се използва само за неодушевени предмети или животни, но не и за хора.

⁷ Почерн. е мое – С. Г.

функционират като прилагателни (Миткова, Петринска/Mitkova, Petrinska 2009: 73).

Ударените притежателни местоимения могат да функционират както като прилагателни, така и като съществителни имена. Когато се придружават от съществително име, ударените местоимения заемат обичайната за прилагателното име позиция в испанския, т.е. след съществителното: сравнете разположението на удареното местоимение спрямо съществителното при *el libro **mío** – моята книга* с тази на неудареното при ***mi** libro – моята книга* (Kitova, Vucheva/Китова, Вучева 1994: 84). Нужно е да се отбележи, че това различие при позиционирането се запазва независимо от възможната употреба на определителен член при ударените местоимения (недопустима при неударените): *obras **suyas** – някои негови творби* и *las obras **suyas** – всички негови творби* (Kitova, Vucheva/Китова, Вучева 1994: 84)⁸. Без да навлизаме повече в тази проблематика, нека само посочим, че определеност при притежателните местоимения може да се маркира чрез употребата на определителен член.

Когато не се придружават от съществително име, ударените местоимения функционират като съществителни: *Aquí están mis maletas, pero ¿dónde están **las tuyas**?* – *Тук са моите куфари, а къде са твоите?* (Миткова, Петринска/Mitkova, Petrinska 2009: 74).

Към групата лексеми за първо лице спадат местоимения, указващи единствено число на притежаваното: неударените *mi* (единствено число на притежателя), *nuestro* и *nuestra* (множествено число на притежателя), както и ударените *mío* и *mía*, (единствено число на притежателя) *nuestro* и *nuestra* (множествено число на притежателя). Всички те, с изключение на първото, са маркирани по род на притежаваното.

Към същата група лексеми спадат и местоимения, указващи множествено число на притежаваното: неударените *mis* (единствено число на притежателя), *nuestros* и *nuestras* (множествено число на притежателя) и ударените *míos* и *mías* (единствено число на притежателя), *nuestros* и *nuestras* (множествено число на при-

⁸ Тук преводът е мой – С. Г. Предаването на притежателното местоимение *suyas* като *негови* е само една от възможните интерпретации на текста, както става ясно от разгледаната по-долу омонимна проблематика.

тежателя). Отново всички те, с изключение на първото, са маркирани по род на притежаваното.

Към групата лексеми за второ лице спадат местоимения, указващи единствено число на притежаваното: неударените *tu* (единствено число на притежателя), *vuestro*, *vuestra* и *su* (множествено число на притежателя), както и ударените *tuyo* и *tuya* (единствено число на притежателя), *vuestro*, *vuestra*, *suyo* и *suya* (множествено число на притежателя). Всички те, с изключение на *tu* и *su*, са маркирани по род на притежаваното.

Към същата група лексеми спадат и местоимения, указващи множествено число на притежаваното: неударените *tus* (единствено число на притежателя), *vuestros*, *vuestras* и *sus* (множествено число на притежателя) и ударените *tuyo*, *tuya* и *sus* (единствено число на притежателя), *vuestros*, *vuestras*, *suyos* и *suyas* (множествено число на притежателя). Всички те, с изключение на *tus*, *sus* и *sus*, са маркирани по род на притежаваното.

Към третата група лексеми спадат местоимения, указващи единствено число на притежаваното: неударените *su* (единствено число на притежателя) и *su* (множествено число на притежателя), както и ударените *suyo* и *suya* (единствено число на притежателя), *suyo* и *suya* (множествено число на притежателя). Всички те, с изключение на *su* и *su*, са маркирани по род на притежаваното.

Към същата група лексеми спадат и местоимения, указващи множествено число на притежаваното: неударените *sus* (единствено число на притежателя) и *sus* (множествено число на притежателя), и ударените *sus* (единствено число на притежателя), *suyos* и *suyas* (множествено число на притежателя). Всички те с изключение на *sus* и *sus* са маркирани по род на притежаваното.

Местоимението *-su* и производните му (т.е. *su*-местоименията) отдавна е привлякло вниманието на изследователите със своята „неяснота“ (Lamiquiz/Ламикиз 1992: 156). За да я илюстрираме, достатъчно е да се върнем към примерите с удареното притежателно местоимение *suyas*, *obras suyas* и *las obras suyas*, като добавим и неудареното местоимение, *sus* – ***sus obras*** (Kitova, Vucheva/Китова, Вучева 1994: 84). Без допълнителна информация от контекста може да се направят следните предположения за *граматическата самоличност* на притежателя:

- един притежател от м. р., 3 л. – **неговите** творби;
- един притежател от ж. р., 3 л. – **нейните** творби;
- повече от един притежател, като поне един е от м. р., 3 л. – **техните** творби;
- повече от един притежател от ж. р., 3 л. – **техните** творби;
- един или повече притежатели, към които се спазва социална дистанция от страна на говорещия, 2 л. – **Вашите** творби;
- повече от един притежател, 2 л. – **вашите** творби (почти във всички варианти на плурицентричния испански).

По този начин в първите четири случая става въпрос за неучастник в комуникативния акт, а в последните два – за участник.

Така най-голямото сходство между СБЕ и СИЕ в контекста на ФСП персоналност се състои в това, че в ядрото на полето функционира морфологичната категория лице на глагола.

Изводи

Благодарение на съпоставката на притежателните местоименията в СБЕ, САЕ и СИЕ могат да се отбележат някои общи наблюдения.

В българския и испанския език, но не и в английския, съществуват притежателни местоимения, маркирани по признака *социална дистанция*: напр. *Bue* и *Usted*, *Vau* и *su* (в значението на *de Usted/de Ustedes*). Можем да направим извода, че за носителите на английски език спазването на подобна социална дистанция или не е важно, или тя се изразява по друг начин, но не и чрез местоименията.

В българския и испанския език притежателните местоимения често носят информация не само за лице, число или род на притежателя, а и на **притежавания обект** – подобни данни не се предоставят от английските притежателни местоимения. В английския и испанския притежателните местоимения се различават по това – дали са със самостоятелна употреба, или не: срв. *your* и *tu*, *yours* и *tuyo*⁹. В българския език за типа притежателно местоимение е важна определеността: *мой* и *моя(т)*, като и двете могат да функционират самостоятелно и несамостоятелно: *той е мой/моят* и *той е мой/моят герой*¹⁰.

⁹ Примерите са мои – С. Г.

¹⁰ Примерите са мои – С. Г.

Тези наблюдения са важни, защото свидетелстват за по-голямата степен на сходство между българския и испанския език, отколкото между българския и английския, а нашата първоначална хипотеза относно категорията лице при местоименията в трите езика предполагаше наличието именно на такова сходство.

Най-ярко изразеното различие между СБЕ и САЕ по отношение на ФСП персоналност е, че в английския език полето е безядрено. В българския и испанския език в ядрото на полето се локализира морфологичната категория лице на глагола.

При английския е налице значителна омонимия, но тъй като езикът е нунулевосубектен, употребата на съответното лично местоимение не затруднява разбирането. При испанския обаче омонимията е предпоставка за подобни затруднения (както при *si*-местоименията).

Така нашата хипотеза за съществуването на по-голямо сходство между българския и испанския, отколкото между българския и английския, се потвърди.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Бондарко/Bondarko 1976:** Бондарко, А. В. *Теория морфологических категорий*. Ленинград: Наука, 1976. [Bondarko, A. V. *Teoriya morfologicheskikh kategoriy*. Leningrad: Nauka, 1976.]
- Бондарко/Bondarko 1987:** Бондарко, А. В. *Теория функциональной грамматики: Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис*. Ленинград: Наука, 1987. [Bondarko, A. V. *Teoriya funktsional'noy grammatiki: Vvedeniye. Aspektual'nost'. Vremennaya lokalizovannost'. Taksis*. Leningrad: Nauka, 1987.]
- Иванова/Ivanova 2013:** Иванова, В. За експликаторите на функционално-семантичната категория *персоналност* в българския език. // *Международна интернет конференция „Славянските етноси, езици и култури в съвременния свят“*. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2013, 223 – 230. [Ivanova, V. Za eksplikatorite na funktsionalno-semantichnata kategoriya *personalnost* v balgarskiya ezik. // *Mezhdunarodna internet konferentsiya "Slavyanskite etnosi, ezitsi i kulturi v savremenniya sviyat"*. Veliko Tarnovo: UI "Sv. sv. Kiril i Metodiy", 2013, 223 – 230.]
- Kitova, Vucheva/Китова, Вучева 1994:** Kitova, M., E. Vúcheva. *Curso de gramática aplicada del español*. Sofia: Bulvest 2000, 1994.
- Cohen/Коен 2010:** Cohen, J. *Witz*. <https://books.google.bg/books?id=j-s-MceQ51oC&pg=PA599&lpg=PA599&dq=Yesterday,-+yet+another+happily+newlywed+couple%27d+taken+a+look+at+the+place,+open+and+shut+cabinets,+tested+the+blinds,+its+and+hers+and+theirs;+elbowed+one+another+as+they+smirked+at+the+beds...&source=bl&ots=1vDymJQE3K&sig=--pd0471yPJCKWQZrudPAsF81FCo&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEWjxq_CfqMvbAh>

XDNJoKHfy5CrkQ6AEILzAA#v=onepage&q=Yesterday%2C%20yet%20another%20happily%20newlywed%20couple'd%20taken%20a%20look%20at%20the%20place%2C%20open%20and%20shut%20cabinets%2C%20tested%20the%20blinds%2C%20its%20and%20hers%20and%20theirs%3B%20elbowed%20one%20another%20as%20they%20smirked%20at%20the%20beds..&f=false >, 11 юни 2018.

Куцаров/Kutsarov 1985: Куцаров, И. *Очерк по функционално-семантична граматика на българския език*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 1985. [Kutsarov, I. *Ocherk po funktsionalno-semantichna gramatika na balgarskiya ezik*. Plovdiv: UI “Paisii Hilendarski”, 1985.]

Куцаров/Kutsarov 1999: Куцаров, И. Морфология. // Бояджиев, Т., И. Куцаров, Й. Пенчев. *Съвременен български език*. София: Петър Берон, 1999, 277 – 497. [Kutsarov, I. Morfologiya. // Boyadzhiev, T., I. Kutsarov, Y. Penchev. *Savremenen balgarski ezik*. Sofia: Petar Beron, 1999, 277 – 497.]

Lamiquiz/Ламикиз 1992: Lamiquiz, V. *Lengua española. Método y estructuras lingüísticas*. Barcelona: Ariel, 1992.

Миткова, Петринска/Mitkova, Petrinska 2009: Миткова, А., Б. Петринска. *Испанска граматика*. София: Наука и изкуство, 2009. [Mitkova, A., B. Petrinska. *Ispanska gramatika*. Sofia: Nauka i izkustvo, 2009.]

Пашов/Pashov 1989: Пашов, П. *Практическа българска граматика*. София: Народна просвета, 1989. [Pashov, P. *Prakticheska balgarska gramatika*. Sofia: Narodna prosveta, 1989.]

Печ/Пек 2011: Pech, V. *Painting My Heart*. // <[https://books.google.bg/books?id=whcv46kpFIoC&pg=PA301&lpg=PA301&dq="As+far+as+lifespans+go,+its+had+been+a+relatively+long+one+but+that+had+now+ended"&source=bl&ots=1rBK3pHg5e&sig=oSKikKvCHQHwLqSeiDKFb3OfP5s&hl=en&sa=X&ved=0ahUKewiZmanppcvbAhWFe8AKHSxRBQoQ6AEILTA#v=onepage&q="As%20far%20as%20lifespans%20go%2C%20its%20had%20been%20a%20relatively%20long%20one%20but%20that%20had%20now%20ended"&f=false](https://books.google.bg/books?id=whcv46kpFIoC&pg=PA301&lpg=PA301&dq=)>, 11 юни 2018.

Стоянов/Stoyanov 2018: Стоянов, Ст. *Протокол от 7.02.2018*, <http://www.srs-bg.com/mainmenu/sud_aktove/0070cc17/0620718.htm>, 1 юли 2018. [Stoyanov, St. *Protokol ot 7.02.2018*, <http://www.srs-bg.com/mainmenu/sud_aktove/0070cc17/0620718.htm>, 1 July 2018.]

Филипова/Filipova 2014: Филипова, М. *Практическа английска граматика*. София: ИК „Емас“, 2014. [Filipova, M. *Prakticheska angliyska gramatika*. Sofia: IK “Emas”, 2014.]

Чакърова/Chakarova 2017: Чакърова, Кр. Към въпроса за типологията на функционално-семантичните поleta в съвременния български език. // *Български език и литература*, 2017, Vol. 59, № 4, 425 – 432. [Chakarova, Kr. Kam voprosa za tipologiyata na funkshtsionalno-semantichnite poleta v savremenniya balgarski ezik. // *Balgarski ezik i literatura*, 2017, Vol. 59, № 4, 425 – 432.]

Shakespeare/Шекспир [http: Shakespeare, W. Henry VIII.](http://shakespeare.mit.edu/henryviii/full.html) <<http://shakespeare.mit.edu/henryviii/full.html>>, 11 June 2018.